

Raad voor de
rechtspraak

De minister van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap
Dr. E.E.W. Bruins
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Afdeling strategie

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

www.rechtspraak.nl

datum 7 juli 2025
e-mail wetgeving.rvdr@rechtspraak.nl
cc De staatssecretaris Rechtsbescherming
bijlage(n) -
onderwerp Advies concept wetsvoorstel screening kennisveiligheid

Geachte heer Bruins,

Bij brief van 12 mei jl., verzocht u de Raad voor de rechtspraak (de 'Raad') advies uit te brengen inzake het concept wetsvoorstel screening kennisveiligheid (het 'Wetsvoorstel').

HET WETSVOORSTEL

Nederland en de EU worden steeds vaker geconfronteerd worden met handelingen, gericht op het verkrijgen van hoogwaardige kennis en technologie, die onze nationale veiligheid en Europese fundamentele waarden kunnen schaden. Ook kennisinstellingen zijn hiervan het doelwit.

Met het Wetsvoorstel wordt een wettelijke screeningsplicht voor onderzoekers en studenten ingevoerd om ongewenste kennis- en technologieoverdracht tegen te gaan. Daar waar de risico's voor de nationale veiligheid het grootst zijn, wordt een preventieve screening geïntroduceerd voor individuele onderzoekers en studenten die aan Nederlandse kennisinstellingen toegang kunnen krijgen tot sensitieve technologie. Het doel is hierbij om risico's voor de nationale veiligheid die kunnen optreden bij ongewenste kennis- en technologieoverdracht te voorkomen of mitigeren. Het geheel voorkomen van ongewenste kennisoverdracht is niet mogelijk aldus de toelichting. Bij het Wetsvoorstel wordt het uitgangspunt gehanteerd dat open wetenschapsbeoefening en internationale samenwerking slechts ingeperkt worden indien sprake is van (potentiële) risico's voor de nationale veiligheid.

Indien op grond van de screening wordt geconstateerd dat toegang van een screeningsplichtige tot sensitieve kennis of technologie kan leiden tot risico's voor de nationale veiligheid, is het de kennisinstelling niet toegestaan om een screeningsplichtige onderzoeker of student toegang te geven tot het betreffende onderdeel.

Ingevolge artikel 22 van het Wetsvoorstel staat tegen het screeningsbesluit beroep in eerste en enige aanleg open bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: de 'ABRvS').

Na overleg met de gerechten, adviseert de Raad als volgt.¹

¹ De Raad voor de rechtspraak heeft op grond van artikel 95 van de Wet op de rechterlijke organisatie een wettelijke adviestaak met betrekking tot nieuwe wets- en beleidsvoorstellen die gevolgen hebben voor de rechtspraak. De adviezen worden vastgesteld na overleg met de gerechten. De Raad voor de rechtspraak is een adviescollege in de zin van artikel 79 en 80 van de Grondwet. Bij het opstellen

Raad voor de
rechtspraak

datum 7 juli 2025
pagina 2 van 3

ADVIES

Rechtsbescherming

Vooraf

De Raad merkt op dat hij als uitgangspunt rechtspraak in twee feitelijke instanties hanteert. Rechtspraak in twee feitelijke instanties is een belangrijk onderdeel van ‘the rule of law’. De afweging tussen de behoefte om op korte termijn rechtszekerheid te hebben over (bepaalde) besluiten van bestuursorganen en versobering van de rechtsbescherming dient zorgvuldig gemaakt te worden. Dit is voor onze rechtsstaat van essentieel belang. Gezien de almaar sterkere roep om versnelling van procedures, en het in dat verband overslaan van een rechterlijke instantie, is de Raad van mening dat op korte termijn in overleg met de Rechtspraak een toetsingskader rechtsbescherming tot stand gebracht moet worden. In zo’n toetsingskader dienen heldere kaders te worden opgenomen wanneer een (tijdelijke) versobering van de rechtspraak gerechtvaardigd is. Het is zoeken naar een balans tussen versnelling van de procedures en effectieve rechtsbescherming, waarbij de balans volgens de Raad niet onevenredig mag doorschieten naar verlies van rechtsbescherming. Dit leidt uiteindelijk tot uitholling van de rechtsbescherming.

Voorgestelde rechtsbescherming in het Wetsvoorstel

Bij gebrek aan voornoemd toetsingskader beoordeelt de Raad of er in het Wetsvoorstel een deugdelijke motivering wordt gegeven betreffende het voornemen om rechtspraak in één in plaats van twee feitelijke instanties tegen screeningsbesluiten in te voeren.

In de toelichting bij artikel 22 van het Wetsvoorstel (p. 101) wordt onder meer opgemerkt dat het versoberen van de rechtsbescherming tot één feitelijke instantie de snelheid waarmee screeningsplichtigen een finale rechtelijke uitspraak tegemoet kunnen zien, ten goede komt. Voordat de screeningsplichtigen kunnen beginnen aan (een onderdeel van) een studie of onderzoek in Nederland hebben ze een positief screeningsbesluit nodig. Aangezien onderdelen van studies, zoals bijvoorbeeld de onderzoeksfase van een masterscriptie of bepaalde vakken, veelal maar eenmaal per jaar starten, hebben screeningsplichtige studenten een groot belang bij een korte doorlooptijd van de rechterlijke procedure. Het is voor studenten in zulke situaties belangrijk zo snel mogelijk te weten op welke manier zij hun onderwijsloopbaan kunnen vervolgen. Ook voor onderzoekers en technisch ondersteunend personeel geldt dat zij een groot belang hebben bij een korte doorlooptijd van de rechterlijke procedure, aldus de toelichting.

Daarnaast wordt in de toelichting gemeld dat de ABRvS nu al voor geschillen rondom de toelating tot een opleiding in het hoger (beroeps)onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs in eerste en enige instantie recht spreekt.²

---

van zijn adviezen beoordeelt de Raad de voorgenomen wet- en regelgeving in het bijzonder op de gevolgen voor de organisatie en de werklust van de gerechten en op de (praktische) toepasbaarheid en uitvoerbaarheid. Rechterlijke zaken zijn bij de behandeling van individuele zaken niet gebonden aan de inhoud van de wetgevingsadviezen van de Raad voor de rechtspraak.

² Zie artikel 2 van bijlage 2 Awb.

datum 7 juli 2025
pagina 3 van 3

In dit uitzonderlijke geval onderkent de Raad het belang dat de betreffende screeningsplichtigen hebben om binnen korte termijn een definitief oordeel over hun beroep te willen ontvangen en kan zich daarom in de context van dit Wetsvoorstel vinden in de door de wetgever gemaakte keuze om de rechtsbescherming te versoberen.

WERKLAST

Nu wordt voorgesteld om rechtspraak betreffende screeningsbesluiten in eerste en enige aanleg bij de ABRvS te beleggen, betekent dit dat er geen werklast voor de Rechtspraak is voorzien. Dit omdat de ABRvS niet valt onder de Raad voor de rechtspraak.

CONCLUSIE

De Raad voor de rechtspraak heeft geen zwaarwegende bezwaren tegen het Wetsvoorstel.

TOT SLOT

Indien na het uitbrengen van dit advies het Wetsvoorstel op belangrijke onderdelen wordt gewijzigd of indien uit nadere uitvoeringsregelgeving belangrijke werklastgevolgen voortvloeien, dan wordt de Raad graag in de gelegenheid gesteld daarover aanvullend te adviseren. Met het oog op de voorbereiding van de gerechten op de invoering van het Wetsvoorstel, stelt de Raad er prijs op als hij geïnformeerd wordt over de indiening van het Wetsvoorstel bij de Tweede en de Eerste Kamer en de plaatsing van de definitieve wetstekst in het *Staatsblad*. Ook eventuele nadere regelgeving volgend op dit Wetsvoorstel met gevolgen voor de rechtspleging valt binnen het adviesrecht van de Raad. Voor zover van toepassing, ontvangt de Raad graag een adviesaanvraag voor deze nadere regelgeving.

Hoogachtend,

Henk Naves
Voorzitter Raad voor de rechtspraak